

ASPECTE METODOLOGICE DE FORMARE A ABILITĂȚILOR DE SCRIERE CALIGRAFICĂ A CIFRELOR LA ELEVII DIN CLASA I

METHODOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPING CALIGRAPHIC WRITING OF NUMBERS IN FIRST GRADE STUDENTS

*Lilia Cîrlan, lector universitar,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Lilia Cîrlan, university lecturer
„Ion Creangă” SPU, Chisinau
ORCHID: 0000-0003-4904-3370*

CZU: 373.3.016

DOI: 10.46728/c.v2.25-03-2022.p42-51

Abstract

The formation of the concept of number is based on: knowledge and use in writing of specific graphic symbols used to write numbers. Number writing is a higher stage in the abstraction process. Writing numbers often requires psychological difficulties for the child, some even more difficult than writing the first signs of the alphabet. The number represents the sign the graphic sign of the number when writing which is necessary the close connection between: the numerical concept, the verbal expression and the graphic sign.

Key-words: calligraphy, numbers, writing numbers

Trăim zile în care importanța scrisului de mână parcă ar rămâne undeva după paravan. Era digitalizată ne propune o nouă metodă de comunicare interumană care este realizată prin intermediul unor instrumente mai noi – tastatura dispozitivelor digitale.

Caligrafia - arta și deprinderea de a scrie frumos, este la fel de unică pentru o persoană, așa cum este și amprenta digitală. Oamenii de știință au stabilit șapte caracteristici principale ale scrisului de mână, după care poate fi creat profilul psihologic al unui om. Acestea sunt: mărimea literelor, forma și înclinarea lor, direcția scrisului de mână, presiunea și viteza scrisului, precum și forma liniei de bază a rândurilor.

Scrisul pentru copiii care pășesc pragul școlii devine un proces complicat, care necesită un control continuu, intens, efort în antrenarea scrierii. Toate aceste greutăți poartă un caracter fiziologic, psihologic și metodologic. Venind la școală modul de viață a copilului suferă modificări esențiale, iar succesul în învățare depinde în mare măsură de pregătirea lui de a realiza sarcinile didactice care par a fi dificile.

Noțiunea de bază în metodică formării competenței de scriere în etapa incipientă este „grafica”. În legătură cu aceasta vom încerca să explicăm termenii ce derivă din această noțiune. Deprinderea *grafică* este o modalitate automatizată de diferențiere a sunetului vorbit sau auzit și decodificarea lui în semn grafic și respectiv înscrierea lor pe suportul de hârtie [10].

Erorile caligrafice prevăd în sine abaterile de proporționalitate dintre elementele literelor în lungime, lățime și unghiul de înclinație. Aceste devieri pot apărea ca urmare a tulburărilor de coordonare a mișcărilor dintre mușchii degetelor, încheieturilor mâinii cu a antebrațului și a brațului umărului.

Elementele vizibile referitoare la părțile relativ finalizate ale desenelor, semnelor grafice, în care sunt divizate în procesul de percepție vizuală și care ușor corelează cu anumite forme [10].

Imaginea vizuală a cifrei – este o reprezentare vizuală cât de cât adecvată referitoare formei semnului scris.

Imaginea vizual-motorie a unei cifre - ideea unei mișcări, relativ complete a mâinii în cazul când se reproduce o cifră pe foaie, ce se desfășoară în baza reprezentărilor vizuale, cunoștințelor referitoare ordinii de scriere a elementelor acestei cifre, activităților motrice și a controlului din partea analizatorului vizual.

Dezvoltarea abilității de a scrie cu acuratețe este în strânsă legătură cu istoria scrisului, care își are dezvoltarea ca urmare a etapelor istorice de dezvoltare a societății, lărgirea și nevoia de comunicare în societate, dezvoltarea progresului tehnic, a progresului omenesc, care acționează la alegerea instrumentelor, suprafeței de scriere și a modului de scriere [13].

Viața de zi cu zi ne confruntă la orice pas cu numerele, încât ele au devenit indispensabile din cotidian, la un nivel foarte ridicat, încât nici nu ne putem să ne dăm seama ce rol important le au în viața de zi cu zi. Cifrele, de asemenea, fac parte din gândirea omenirii [10].

Scopul urmărit de activitățile ce necesită scriere este formarea scrisului corect din punct de vedere grafic, citeț și caligrafic și nu în ultimul rând corect. Obiectivele urmărite sunt în strânsă corelare cu formarea abilității de scriere ca un tot întreg. Prin felul de a scrie îți poți demonstra cultura, respectul față de persoanele cărora le este destinat mesajul [9].

În societatea modernă în etapa de autodezvoltare și autoinstruire suntem nevoiți să facem careva notițe și alte feluri de însemnări. Toate aceste situații necesită abilități de scriere cât mai rapid și cât mai clar. În cadrul orelor de matematică e important selectarea și executarea anumitor exerciții ce ar forma la elevi deprinderi automatizate, care la rândul său nu vor dispărea odată cu trecerea la un tempo de scriere mai rapid, sau nu vor reduce din productivitate în următoarea treaptă de viață. Dezvoltarea scrisului corect, caligrafic este un proces de durată, care după multe eforturi depuse ne poate bucura cu rezultate frumoase.

Lucrul asupra formării abilității de scriere caligrafică începe paralel cu învățarea scrierii și are ca obiective formarea deprinderii de scriere ca un proces integrat de scriere rapidă și caligrafică. Deprinzându-i să scrie cifrele cu acuratețe, citeț, elevilor li se dezvoltă acuratețea, străduința, responsabilitatea [1, p.105]

Atingerea scopului dat depinde de măiestria pedagogului de a selecta activități, chiar de la primele lecții. De la bun început elevii trebuie să fie deprinși cu poziția corectă a elevului în bancă în momentul scrierii, mânuirea instrumentelor de scris, orientarea în pagina de scris. Mai apoi aprofundarea și îmbunătățirea acestor deprinderi în cadrul orelor de matematică. La lecțiile de matematică se va pune accent pe activitățile de reproducere a formei cifrelor, respectarea unghiului de înclinație pe întreaga suprafață de scriere. Mai târziu li se va atrage atenție asupra felului de a aranja corect numerele pe o linie. La lecții copiilor li se propun activități ce țin de automatizarea scrierii cifrelor, prevenirea și lichidarea greșelilor colective în scrierea lor. Când scrierea capătă un tempo mai grăbit, iar unele numere se aseamănă prin scriere, apare problema de a preveni astfel de distorsiuni într-o scriere mai rapidă. Pe lângă sarcinile de lucru comune propuse întregului colectiv, învățătorul mai are ca obiectiv corectarea și lichidarea unor deficiențe individuale de scris la unii elevi anumiți [5, p. 57].

Aceste, dar și multe alte întrebări apar foarte frecvent în rândurile părinților dar și a învățătorilor de elevi din clasa I-ii. La găsirea de soluții pentru fiecare întrebare ar fi bine să se

ia în calcul nivelul de pregătire a elevului pentru școală, este posibil să-l învățăm a scrie, sau necesită o pregătire adăugătoare?

Experiența ne arată că marea majoritate a elevilor veniți în clasa I-îi, nu au o pregătire necesară, ceea ce formează chiar din primele zile de învățare o mulțime de dificultăți. Deseori experiența în a scrie semne grafice, de a desena la copii este slab dezvoltată din motivul că coordonarea mișcărilor mâinii nu este atât de perfectă, iar nivelul coordonării vizual-motorie, a percepției spațiale și a memoriei vizuale nu sunt atât de bine automatizate. O mare parte din elevii cl. întâi nu au formată deprinderea de a ședea corect în bancă; de a ține corect instrumentul de scriere nu cunosc cum să aranjeze caietul sau foaia pe bancă. Toate aceste impedimente îngreunează formarea abilităților de scris, creând un șir de greutăți în procesul învățării. Scrisul neglijent în caietele elevilor mai frecvent poate apărea nu ca urmare a nedorinței de a încerca, sau din cauza neatenției, sau chiar a lenei elevului, dar din cauza neconcordanței dintre cerințele noastre și a potențialului micului școlar [11].

Pentru ca să ne fie clar cum să-l pregătim pe copil pentru activitatea de scriere, la ce să atragem o atenție mai deosebită, unde nu ar fi cazul să ne grăbim și de ce unele activități se încununază cu insucces, iar altele reușesc, dar nu cum ne-am dori, ar fi bine să ne imaginăm în ce constă procesul de scriere în sine, cum se formează această abilitate de a scrie, ce aptitudini ar trebui să posede un elev pentru asta.

Scrisul are o structură psihofiziologică complicată și include mecanisme de articulare și analiză auditivă, memorie vizuală și controlul vizual, coordonările vizual-motorii și controlul motric [10].

La etapa începătoare de formare a abilității de scris elevii trebuie să asimileze conceptul de număr – semnul grafic (de tipar, de mână), să învețe să-l scrie corect, lizibil într-un tempo mai grăbit, toate elementele grafice, respectând concomitent poziția în bancă, mișcările corecte ale mâinii, să respecte traiectoria mișcărilor.

Reducerea dificultăților obiective în învățarea scrierii este posibilă, în cazul în care copilul este pregătit după măsura posibilităților ținând cont de capacitățile lui de vârstă.

Unitatea de competență 2.2 ce vizează identificarea, citirea și scrierea numerelor naturale în centrul 0-10 se va realiza prin sarcini de tipul: citirea și scrierea numerelor naturale, la început cu caracter ludic care mai târziu vor deveni un mod de exprimare matematică[4, p. 55] și vor fi valorificate prin următoarele produse: PT5. Caietul meu;[4, p. 50] P1. Scrierea numerelor naturale [4, p. 18].

Succesul mult dorit în scrierea lizibilă și caligrafică în mare măsură depinde și de *crearea condițiilor igienice*: alegerea și amplasarea mobilierului școlar banca și scaunul să corespundă înălțimii copilului, comoditatea mobilei pentru scris, iluminarea suficientă a locului de muncă, a clasei în întregime.

Pentru a preveni aceste abateri este recomandabil ca ambele mâini la scriere să fie amplasate simetric pe masă la aceeași distanță de la corp. În acest scop, copilul trebuie să respecte următoarele reguli: să stea drept, fără a apleca pieptul pe bancă să nu fie o distanță mai mică de 3 cm. Scaunul sau banca să nu fie prea înalte în raport cu înălțimea copilului. Picioarele copilului să nu atârne, ci să se rezeme pe podea. Scaunul și banca să nu fie nici prea scunde, deoarece femurul și tibia s-ar găsi sub un unghi prea ascuțit, ceea ce îngreunează circulația sângelui.

Atenția învățătorului trebuie să se îndrepte asupra întregului corp al copilului- umerii să fie ținute la aceeași înălțime, antebrațele să stea pe bancă, mâna dreaptă pentru scris, iar stânga pentru sprijin. Coatele nu trebuie să atingă corpul. Între coate și corp să rămână o distanță de 10- 15 cm. Copiii trebuie să- și fixeze coatele la extremitatea respectivă a băncii, mâna dreaptă putându-se mișca liber de la stânga la dreapta. Capul trebuie ținut astfel încât distanța de la ochi la vârful pixului să nu fie mai mică de 30 cm.

Pentru a obține un rezultat dorit este necesar de acordat o atenție deosebită și *rechizitelor școlare*: caietele ar fi de dorit să fie cu o liniatură clară din hârtie cu suprafața netedă, ca vârful pixului să poată ușor aluneca pe ea. Este importantă și forma vârfului pixului. Vârful minei ar fi de dorit să fie cu capătul alungit, să lase pe foaie urme subțiri, ceea ce ar da posibilitate de a scrie elementele mici ale cifrelor, literelor. Pixul trebuie să fie mai subțire. La vârful de jos ar fi bine să aibă niște încrustări transversale, sau o *suprafață* mai molcuță, ce creează un confort mâinii în timpul scrierii și totodată ameliorează stresul, degetele care cuprind pixul nu trebuie să coboare mai jos de 2 cm de la vârful minei [7].

Capătul de sus a pixului trebuie să indice la umărul drept. Pixul trebuie să fie între degetul mare și arătător sprijinind obiectul de scris pe degetul mijlociu.

Există două moduri în care copilul poate ține stiloul în mână. Ambele metode presupun prinderea instrumentului din partea de jos a lui (la 1-2 cm distanța de vârf):

- între degetul mare și arătător, sprijinind obiectul de scris pe degetul cel mijlociu;
- între degetul mare, arătător și cel mijlociu, sprijinind instrumentul de scris pe inelar.

Prima metodă de prindere a stiloului este mai simplă și mai lejeră decât a doua, copilul are mâna mai relaxată. Alegerea metodei de scriere depinde de preferințele copilului. Este de menționat ca mâna care scrie să se sprijine pe suprafața de scriere în două puncte importante:

- pe muchia palmei;
- pe degetele de sprijin (degetul mic și inelar – doar acestea vor atinge foaia în timpul scrisului).

E de menționat ca copilul să se stăruie să scrie cu mâna cât mai relaxată, nu trebuie să strângă foarte tare cu degetele pixul. În cazul în care apasă puternic cu degetele pe pix, mânuța lui se va tensiona ușor și va începe să îl doară [12].

Timpul rezervat scrierii elevului din clasa întâi nu ar trebui să depășească 5 min., fapt de care ar trebui să țină cont învățătorul în planificarea lecției, alternând rațional sarcinile orale cu cele ce necesită activitate de scriere.

Sunt binevenite și pauzele dinamice, exercițiile speciale de dezvoltare a motricității fine. Abilitatea de a scrie este o acțiune, care se formează prin repetare și se caracterizează printr-un grad înalt de dezvoltare și lipsa reglementării și controlului conștient în funcție de elemente.

Formarea abilității de scriere parcurge prin trei etape:

- *Etapa analitică* – care constă în dezmembrarea și cunoașterea elementelor individuale, componente, înțelegerea întregului;
- *Etapa sintetică* – presupune integrarea elementelor într-un tot întreg;
- *Etapa de automatizare* – formarea deprinderii ca o acțiune, care se caracterizează printr-un grad sporit de asimilare și verificare. Un indice specific automatizării abilității de scriere este viteza și fluenta scrierii [6, p. 23].

Formarea abilității de scriere caligrafică este un proces de durată complicat ca structură a actului de scriere și ca structură de formare a deprinderii și ca mecanism psihofiziologic, care stă la baza lui.

Formarea deprinderii de comunicare scrisă este posibilă cu condiția că în primul an de școală copilul a conștientizat și are formate o serie de tehnici care-l conduc spre procesul de scriere, care-i vor facilita stăpânirea ideii și a tehnicii de înregistrare [7 p. 78].

Să examinăm unele din procedeele utilizate de către un învățător în cadrul formării la elevi a deprinderii de a scrie lizibil, caligrafic, corect cifrele. Un rol important în scrierea cifrelor de către copii îl are *demonstrarea învățătorului a procesului de scriere și explicația modului de a scrie elementele*. Învățătorul trebuie să scrie modelul la tablă astfel, încât să fie văzut de către toți copiii. O altă modalitate de învățare folosită adesea poate fi considerată *copierea modelului învățătorului*, scris la tablă sau în caiet. Se consideră o metodă clasică, care are la bază repetarea, *reproducerea modelului scris*. Prin transcriere copilul poate compara ceea ce a scris el singur, chiar câteodată își poate observa abaterile comise în timpul scrierii. Un model potrivit scris de către învățător poate acționa asupra scrierii elevului nu numai prin copiere conștientă – servind și ca un model de imitație inconștientă, care la această perioadă de vârstă este foarte pronunțată.

Metoda conturării. Această metodă ar fi bine de utilizat cât mai limitat prin faptul că scrierea după puncte deseori este efectuată de către copii fără a conștientiza procesul de scriere chiar și a viziunii asupra formei unei figuri. În cadrul conturării elevul exersează în executarea mișcărilor corecte pentru a respecta mărimea, înclinarea, forma – *a celor caracteristici, care uneori percepute vizual nu le poate transpune la rândul lor în timpul scrierii*. Conturarea modelului dă posibilitatea de a exersa reprezentările motrice. În măsura în care conturarea este executată în mod mecanic, o conturare de lungă durată îl poate obosi sau chiar irita pe elev [10].

În cadrul scrierii improvizate, scrisului în aer elevul nu se bazează numai pe senzațiile motrice, dar și pe percepția vizuală a elementului scris. Elevii pot scrie cifre din memorie, în aer, ținând pixul în mână. Ca latură negativă a acestei tehnici e de menționat faptul că învățătorul nu poate observa rezultatele fiecărui elev în parte, cât de corect ei execută mișcărilor pentru a reproduce elementele solicitate. Tehnicile de copiere și de conturare pot fi considerate ca niște forme auxiliare, care pe lângă acțiunea directă – de a dubla mișcărilor, de a percepe formele, captează atenția elevilor, sporește interesul față de actul scrierii, dar și diversifică formele de învățare [5, p. 92].

Analiza formei cifrei poate fi efectuată în mod diferit. E posibil de a analiza cifra scrisă dezmembrând semnul grafic în elemente constructive, delimitate cu ajutorul analizatorului vizual. Învățătorul nu trebuie să uite că caracterizarea orală a cifrei scrise pe elemente nu prevede analiza formei scrise și a caracteristicilor de scriere. De aceea învățătorul după această caracterizare vine cu indicații de scriere a cifrei, accentuând mișcărilor de bază, formele cifrei, dimensiunile raportate elementelor. Analiza cifrei se va efectua în mod diferit, în dependență dacă copiii sunt cunoscuți cu cifra dată pentru prima oară, de gradul de complexitate la scriere.

Una din tehnicile utilizate de către învățători este *scrierea cifrelor în pas cu numărarea, sau în ritmul numărării*. Scrierea în ritmul numărării contribuie la formarea unui scris fluent, ritmic la un anumit tempo. Această formă de scriere îi activează pe elevi, sporind interesul

pentru activitatea de scris. Această tehnică complementară nu necesită aplicare îndelungată și deasă, deoarece poate atribui activităților caracter de muncă monotonă.

O altă metodă binevenită este *scrierea greșită de către învățător la tablă*. Elevii vor putea observa greșeala comisă, de ce cifra este scrisă greșit, să găsească soluția pentru a corecta scrierea incorectă, iar pentru viitor să n-o mai comită.

La începutul formării abilității de scriere nu ar prea fi binevenit de utilizat tehnica dată. Copiilor li se propune *să găsească unde și ce a greșit, apoi s-o corecteze*.

Ar fi bine ca elevii *reciproc să-și controleze scrierea*. Cu mare plăcere elevii caută chiar și cele mai mici greșeli comise de către colegii săi. Elevilor le place să aprecieze munca vecinului și sunt entuziasmați să descopere chiar și cea mai mică eroare a colegului. Învățătorul ar fi bine să-i ghideze pe elevi nu în a căuta chiar cea mai neînsemnată abatere, dar ca copilul fără nici o ofensă să-i lămurească colegului ce și unde a greșit și cum ar fi mai bine să scrie ca să nu mai comită acea greșeală [14].

Pentru dezvoltarea fineții și a complexității mișcărilor mâinii se recomandă de a le propune copiilor suplimentar diverse bucle, exerciții repetitive care au ca scop dezvoltarea încrederii, scrierii în tempou lin, dezvoltă atenția, perseverența, antrenează memoria.

Procesul de formare a abilității de scris este o sarcină deloc ușoară pentru micul școlar, deoarece la această vârstă motricitatea fină este slab dezvoltată și copiii foarte repede obosec. Pe lângă asta mușchii nu au o coerență și coordonare. Spre antrenare li se pun la dispoziție modele de scriere corectă, caligrafică a cifrelor, unde se demonstrează clar cum corect se scriu cifrele pe rețeaua de caiet. Aceste sarcini au ca scop consolidarea abilităților caligrafice inițiale, verificarea și autoaprecierea rezultatelor scrierii [4, p. 13].

Este foarte dificil de a corecta scrisul cu stângăcie, cărui îi este specific scrierea prea mărunțică sau prea mășcată sau chiar înșirată a cifrelor. El poate apărea ca urmare a încordării mușchilor centurii scapulare. Copilul prea repede obosește iar spre sfârșitul lecției are un scris foarte urât. În cazul depistării acestui neajuns, învățătorul are datoria de a-l ajuta pe elev să-și relaxeze mușchii prin intermediul diferitor exerciții, care ar lăsa amprente plăcute copilului și să continue scrierea mai departe [12].

Greșelile caligrafice sunt frecvente nu numai în scrierea unor anume cifre, sau elemente. Ar fi de remarcat următoarele greșeli:

- În timpul scrierii copiii nu respectă intervalele dintre cifre, le amplasează neuniform pe rândul de scris;
- Scriu cifrele prea late sau prea înguste;
- Nu se respectă înclinația uniformă a cifrelor unele pot avea o înclinație mai mare spre dreapta, iar altele spre stânga;
- Nu respectă amplasarea cifrelor pe linia de scris;
- Nu mențin înălțimea necesară în scrierea cifrelor (prea mărunțică sau prea mășcat);
- Deseori se atestă scrierea cu frânturi.
- Se scrie cu caractere „colțuroase,, ;
- Nu se respectă legătura în scriere;
- Scrierea cu un scris complet inadmisibil.

În metodica învățării elevilor există diverse procedee ce ajută la eliminarea greșelilor caligrafice.

Pentru a reduce monotonia în învățarea scrierii la început li se poate propune copiilor modelul mărit al unei cifre. Copiii exersează în aer, din memorie scrierea cifrei respectând mărimea propusă și punctul de pornire a scrierii. Apoi în caiete li se propune să scrie cifra, dar de dimensiuni mai mici (cât un pătrățel), următoarea cifră li se cere s-o scrie de dimensiuni și mai mici (cât jumătate de pătrățel).

Formarea conceptului de număr se fundamentează pe: cunoașterea și utilizarea în scris a simbolurilor grafice specifice utilizate la scrierea cifrelor.

Se prezintă simbolul grafic al noului număr, se scrie cifra, respectând etapele de scriere, se intuiește forma cifrei, se exersează forma cifrei prin scriere în aer, se modelează din plastilină, sârmă, se scrie pe bancă și pe caiet fără liniatură, se scriu după model trei-patru cifre, se corectează [5, p. 92].

În perioada pregătitoare se fixează orientarea spațială a copiilor cu ajutorul exercițiilor practice de tipul: lăsați 2 pătrățele de la marginea caietului în stânga și două pătrățele de sus și notați un punct; desenați un obiect convenționale. Chiar din primele zile de școală învățătorul trebuie să le dea zilnic copiilor diferite sarcini pregătitoare de scriere a cifrelor, să-i învețe să țină corect pixul în timpul scrierii, să separe rândul și pătrățelul, să scrie cu acuratețe în caiet. În acest scop e bine să li se propună elevilor să deseneze ornamente din puncte, linii, figuri geometrice [1, p. 57].

Formarea deprinderilor de scriere caligrafică, care necesită doar acțiunii concrete de repetare a unor modele fără implicarea proceselor psihologice este, puțin rezultativă.

De obicei, deprinderile de scriere caligrafică a cifrelor se formează printr-un șir de acțiuni:

- reproducerea modelului propus după anumite puncte de reper date;
- evidențierea punctelor de reper într-o structură grafică dată;
- construirea unei cifre din elemente constitutive.

O sugestie metodologică mai puțin tradițională pentru învățarea scrierii caligrafice a cifrelor, prevede:

- dezvoltarea comportamentului cognitiv-verbal al copilului;
- dezvoltarea gândirii critice în cadrul învățării prin colaborare;
- conferirea unui plus de afectivitate sarcinilor de scriere a cifrelor.

Punctul de plecare al metodologiei în cauză rezultă în evidențierea unor criterii după care pot fi comparate cifrele scrise de altcineva. Drept criteriu poate servi „frumusețea” scrierii [7, p. 78].

Într-adevăr, comparând cifrele scrise de altcineva, creierul pornește la o activitate complexă, fundamentată pe „păstrarea urmelor explicațiilor anterioare, iar toată noutatea se reduce la combinații noi ale excitațiilor”. În modul acesta, se realizează „disocierea și asocierea impresiilor percepute”. Copilul percepând global obiectul evidențiază părțile lui componente, se concentrează asupra semnelor esențiale și se abstrage de la cele necesare. Urmează asamblarea întregului din părțile disociate și modificate.

Copilul văzând cifra, o disociază în elemente constitutive, apoi evidențiază punctele de reper și, convingându-se că o va putea scrie, reunește componentele într-un întreg. În această abordare, construcția servește nu numai ca model, dar și ca metodă de reproducere a modelului.

Astfel, sarcina teoretico-practică de învățare a scrierii cifrei se transformă într-o sarcină cognitiv-formativă, stimulată de dorința de a scrie frumos: copilul învață să evidențieze elementele și punctele de reper; alege în mod individual succesiunea comodă de scriere a elementelor conform punctelor de reper. Aceste două acțiuni, motivate afectiv prin criteriul de „frumusețe”, constituie condiția necesară succesului formării deprinderilor de scriere caligrafică a cifrelor [7, p. 84].

Antrenamentul grafic, conform concluziilor psihopedagogilor este un exercițiu care urmărește scopul de a pregăti mâna copilului pentru scriere și de a facilita trecerea de la desenul neîndemânatic la desenul grafic, apoi la scrierea elementelor ce se vor folosi la scrierea cifrelor și literelor.

Astfel, antrenamentul grafic care pare o simplă gimnastică a mâinii însoțită de un inevitabil control vizual, trebuie conceput ca o exersare efectuată cu un anumit scop bine determinat - formarea premiselor scrierii, care necesită mișcări grafice exacte, intenționate, automatizate.

E știut că scrisul este un act psihofiziologic complicat ce se constituie în baza coordonării corecte a mișcărilor întregului corp și mai ales a mișcărilor degetelor,abei mâinii și a mâinii în general. Formarea deprinderii de scriere prezintă un proces complet, pe care copiii îl însușesc cu greu și care necesită antrenament încă din grădiniță.

Scrierea numărului „reprezintă o etapă superioară a procesului de abstractizare. Scrierea cifrelor, de cele mai multe ori necesită dificultăți de ordin psihologic pentru copil, unele chiar mai dificile decât scrierea primelor semne ale alfabetului. Cifra reprezintă semnul semnul grafic al numărului la scrierea căreia este necesară strânsa legătură dintre: conceptul numeric, exprimarea verbală și semnul grafic. Scrierea de mână a cifrei se face odată cu predarea corespunzătoare numărului pentru a se realiza o strânsă legătură între număr, exprimarea sa verbală și simbolul său graphic” [6, p. 142].

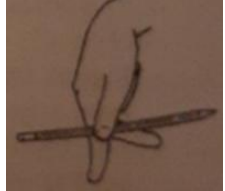
Activitățile de stabilire a corespondenței element cu element a mulțimilor urmăresc să dezvolte la copil înțelegerea conținutului esențial al noțiunii de număr, ca o clasă de echivalență a mulțimilor finite echipotente cu o mulțime dată.

Antrenamentul grafic poate părea o simplă gimnastică a mâinii, însoțită de un inevitabil control vizual și are ca scop dezvoltarea psihomotorie, adică formarea intelectuală a copilului prin dezvoltarea musculaturii fine. Pregătirea mâinii pentru scris va fi precedată de jocuri speciale pentru degete, mână [4, p. 6].

Organizând munca elevilor învățătorul trebuie să satisfacă dorința elevilor de a scrie nu numai elemente constitutive, din care este compus semnul grafic, dar și litera, cifra propriu zisă. În cadrul tranziției de la rutina unui preșcolarului la viața de școlar, este necesar în cadrul orelor să se organizeze:

- *Pauze dinamice* ce prevăd *exerciții pentru laba mâinii, pentru degete* (ridicarea mâinilor în sus, scuturarea și coborârea bruscă în jos; ridicarea mâinilor lateral și efectuarea mișcărilor de jos în sus (imitarea zborului păsărilor); întinderea mâinilor înainte și rotirea din cot în fața pieptului etc.).
- *Jocuri mobile cu cuvinte și gesturi*, care au ca scop dezvoltarea motorie a mâinii, pregătirea mușchilor mâinii și a degetelor pentru scris. De exemplu: „Rotirea mâinilor”, „Morișca”, „Prind – scap”, „Desenăm cerculețe cu degetele”, etc.
- *Exerciții fizice de dezvoltare a motricității însoțite de versuri.*

- *Exerciții pentru dezvoltarea deprinderii de scris:*

Denumirea	Imaginea	Descrierea
„Vârful muntelui”		Pixul se ține în poziție orizontală între degetele arătător și mijlociu, cu partea ascuțită a pixului îndreptată spre cealaltă mână, care este situată la același nivel, paralel cu mâna ce ține pixul. A doua mână, spre care este îndreptat vârful pixului este cu degetele sus răsfirate. Cu vârful pixului se conturează atent fiecare deget în parte a mâinii, mișcându-se încetșor în sus și apoi în jos, conturând fiecare deget în parte. Se repetă de câteva ori, după care pixul se pune pe masă, iar mâinile se scutură, relaxând musculatura mâinii.
„Leagănul”		Elevii strâng pixul în poziție verticală deasupra degetelor, îl țin cu degetele arătător și mic. Apasă pe rând pe capetele pixului ba cu degetul arătător, ba cu degetul mic.
„Cosița”		Pixul se ține vertical de un capăt cu degetele mare și arătător. Apucă mai de jos pixul cu degetele mare și arătător ale celeilalte mâini. Alternează degetele mâinilor până ajunge la capătul pixului. Deplasările degetelor seamănă cu împletitul cosiței.
„Furnicuța”		Se strânge pixul între degetul arătător și mijlociu. Aceste degete „pășesc” sau „aleargă” înainte pe masă, ținând pixul. Mișcările degetelor reamintesc deplasarea furnicii, care duce un pai.

Fiecare învățător are posibilitatea să-și adopte niște reguli de scriere în caietele elevilor. Propunem un model cu respectarea unui regim de scriere în caietele de matematică, care ne va ajuta la formarea gustului estetic și a acurateții micilor școlari.

În rezultatul analizei reperelor istorice și teoretice cu privire la scrierea caligrafică putem menționa că *scrisul de mână* stimulează creativitatea, îmbunătățește capacitatea de memorare, coordonează activitatea celor două emisfere ale creierului. Scrisul de mână este o oportunitate de a te relaxa, reduce depresia și anxietatea, dezvoltă limbajul, crește capacitatea de exprimare și are efect de calmare. Scrisul de mână poate servi ca un indicator a personalității.

BIBLIOGRAFIE

1. Cemortan S., Pregătirea pentru scriere, Ghid metodic, Editura Stelpart, 2005, Orhei, 68 p.
2. Curriculum național, Învățământul primar. Chișinău: Lyceum, 2018, 212 p.
3. Dascălu Gh., Radu H., Tăgârță V., Roșu M., Roman M., Zafiu Gh. Metodica predării matematicii la clasele I-IV. Chișinău: Lumina 1955, 320 p.
4. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV, aprobată prin Ordinul MECC nr. 1468 din 13.11.2019, 69 p.
5. Neagu M., Mocanu M., Metodica predării matematicii în ciclul primar, Editura Polirom, 2007, 206 p.

6. Petrovici C., Didactica matematicii pentru învățământul primar, Polirom, Iași, 2014. 280 p.
7. Ursu L., Cîrlan L., Strategii didactice interactive în instruirea matematică primară, Chișinău 2006, 96 p.
8. Максимова Т., Петерсон Л., Поурочные разработки по математике, 1класс, издательство Вако, 2014, 400 стр.
9. https://ro.wikipedia.org/wiki/Scris_de_m%C3%A2n%C4%83
10. <https://studopedia.org/10-133080.html>
11. <https://www.didactic.ro/revista-cadrelor-didactice/a-ezarea-corecta-in-banca-i-pozi-ia-corecta-a-mainii-in-vederea-scrierii>
12. <https://www.copilul.ro/copii-3-6-ani/pregatire-pentru-scoala/cum-inveti-copilul-sa-tina-corect-creionul-a13389.html>
13. http://performer.ispef.biz/index_htm_files/Bendea%20sosa%20adrianaDisertatie%20ultima%20forma.pdf
14. <https://batut-emotions.ru/ro/happy-new-year/formirovanie-kalligraficheskikh-navykovu-mladshih-shkolnikov.html>

**ASPECTE DE FORMAREA A ABILITĂȚILOR ELEVILOR PRIVIND
COMPORTAREA CORECTĂ ÎN MEDIUL NATURAL LA DISCIPLINA
„DEZVOLTAREA PERSONALĂ”, ÎN CLASELE PRIMARE**

**ASPECTS OF FORMING PUPILS' ABILITIES REGARDING THE CORRECT
BEHAVIOR IN THE NATURAL ENVIRONMENT TO THE "PERSONAL
DEVELOPMENT" DISCIPLINE, IN PRIMARY SCHOOL**

*Ana Bulat, asistent universitar,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Ana Bulat , university assistant,
"Ion Creanga" SPU from Chisinau,
ORCID: 0000-0002-5723-0195*

CZU: 373.3.033

DOI: 10.46728/c.v2.25-03-2022.p51-56

Abstract

This article addresses the issue of familiarizing the growing generation with the concepts of education for sustainable development and environmental education. Are elucidated some normative and methodological aspects regarding the correct behavior in the natural environment.

Key-words: integrity of the person, sustainable development, ensuring the quality of life, rational consumption, correct behavior, natural environment.

În contextul problemelor globale cu care se confruntă umanitatea, sistemul educațional acordă tot mai multă atenție educației pentru integritatea persoanei și dezvoltarea durabilă. Educația, deci nu este doar o parte integrantă a dezvoltării durabile, ci și un factor cheie favorizator al acesteia și o strategie esențială în urmărirea și atingerea obiectivelor dezvoltării durabile („Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabilă”) care acoperă provocările globale cruciale pentru supraviețuirea umanității [4, p. 1]: